

ЯК АНАЛІЗУВАТИ ПОЛІТИКУ ДЕРЕГУЛЯЦІЇ

Практичний посібник

Січень 2018

Практичний посібник "Як аналізувати політику дерегуляції" створено в рамках проекту Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) "Підтримка аграрного і сільського розвитку".
Думка авторів не обов'язково є офіційною точкою зору USAID чи Уряду США.
Докладніше про проект USAID "Агросільрозвиток" <https://www.facebook.com/pg/usaid.ards/about/>

Зміст

Вступ	3
1. Базові засади	4
Гармонізація нормативної бази	4
Інструменти нормування і контролю	6
Реформування системи забезпечення безпечності і якості продукції	7
Система оцінки відповідності	9
Технічні комітети стандартизації	10
Галузеві стандарти	11
Роль і місце галузевих асоціацій в системі стандартизації	12
Акредитовані лабораторії	13
Законодавчо-нормативна база	14
2. Мета аналізу політики дерегуляції	16
3. Аналіз імплементації Угоди про асоціацію	17
4. Аналіз законодавства Європейського союзу	18
5. Аналіз стандартів системи ISO	19
6. Аналіз стандартів системи EN та інших організацій	20
7. Аналіз документів Кодексу Аліментаріус	21
8. Аналіз документів Європейської економічної комісії	22
9. Аналіз документів GlobalG.A.P.	23
10. Аналіз інших систем стандартизації (у сфері тваринництва)	24
11. Аналіз інших систем стандартизації (у сфері виробництва овочів та фруктів)	25
12. Аналіз множини вітчизняних стандартів	26
13. Аналіз переліку технічних комітетів	27
14. Аналіз організацій з оцінки відповідності	28
15. Аналіз переліку акредитованих лабораторій	29
16. Аналіз чинного законодавства (метрологія, стандартизація, технічне регулювання, оцінка відповідності)	30
17. Аналіз чинного законодавства (захист споживача)	31
18. Аналіз чинного законодавства (безпечність і якість продукції)	32
19. Аналіз чинного законодавства (галузеве законодавство)	33
20. Аналіз чинного законодавства (державний та ринковий контроль)	34
21. Аналіз чинного законодавства (галузеве саморегулювання)	35
Заключне слово	36

Вступ

Починаючи з 2014 року українська держава активно проводить політику дерегуляції. З рівня окремих підприємств, суб'єктів господарювання держава відійшла вже давно, наприкінці 1980-х. Органи державної та місцевої влади тоді перестали втручатися в поточну діяльність підприємств. Тепер держава робить наступний крок на шляху до повноцінного ринку - відходить від диктату на рівні галузевих норм та правил.

Що ж лишається на місці, де раніше панував чиновник і держава? Як співвідноситься інформація про жорсткий контроль за безпечністю і якістю продукції на провідних ринках світу із скасуванням державного контролю за якістю продукції, дотриманням стандартів? Якими шляхами піде надалі розвиток аграрної галузі і індустрії харчування взагалі?

Відповіді на всі ці питання сьогодні лишаються неоднозначними. Адже ми добре пам'ятаємо, що надання підприємствам можливості дотримуватися або не дотримуватися технологій виробництва, свобода мати або не мати технологічну документацію мало наслідком зтяжну амортизаційну кризу, "кустарність" бізнесу, блокування інновацій. Від наслідків надання тієї "свободи" національна економіка повною мірою так і не оговталася до сих пір. Процес відходу держави з рівня галузевої регламентації продукції і виробництва виглядає не менш драматично. Дехто сприйматиме його як полегшення, а дехто, розуміючи користь стандартів і наявності документів про перевірки, й вимагатиме відновлення державного контролю з усіма його "особливостями"...

Аграрний сектор, вітчизняна харчова промисловість сьогодні стоять на роздоріжжі. В результаті проведення політики дерегуляції, з одного боку, виникають загрози, з іншого - відкриваються нові можливості. Натомість процес підвищення культури ведення бізнесу йде невинно. Споживач вже давно переніс увагу з базару до супермаркету, а потім й до інтегрованих шопінг молів. Процес технологізації, інноваційності, стандартизації невинно наближається й до сфери виробництва. Залишитися в обіймах держави, на рівні нестандартизованого та неконтрольованого виробництва надалі вже не вийде. Майбутнє аграрного сектору, харчової промисловості України багато у чому залежить від здатності аграрної спільноти самоорганізуватися, наділити свої галузеві асоціації функціями сучасного ринкового нормотворення та контролю.

Даний посібник є першою спробою окреслити дороговкази для зміцнення потенціалу галузевих асоціацій аграрного сектору України із запровадження ринкової саморегуляції відповідно до світової практики та імплементації Угоди про асоціацію "Україна-ЄС", яка стала можливою завдяки підтримки з боку проекту "Агророзвиток", фінансованого USAID, Агенцією міжнародного розвитку США.

1. Базові засади

- Гармонізація нормативної бази

В основі національної системи ринкового контролю за безпечністю і якістю харчової продукції лежить **принцип гармонізації** української законодавчо-нормативної бази та практик діяльності інститутів громадянського суспільства з міжнародними стандартами.

Принцип гармонізації

Угода про асоціацію "Україна-ЄС"

Глава 4. Санітарні та фітосанітарні заходи

Стаття 59. Мета

1. Метою цієї Глави є сприяння здійсненню торгівлі товарами, що охоплюються санітарними та фітосанітарними заходами між Сторонами, забезпечуючи при цьому охорону життя і здоров'я людей, тварин та рослин, шляхом:

b) наближення законів України до законів ЄС;

Глава 17. Сільське господарство та розвиток сільських територій

Стаття 403. Сторони співробітничать з метою сприяння розвитку сільського господарства та сільських територій, зокрема шляхом поступового зближення політик та законодавства.

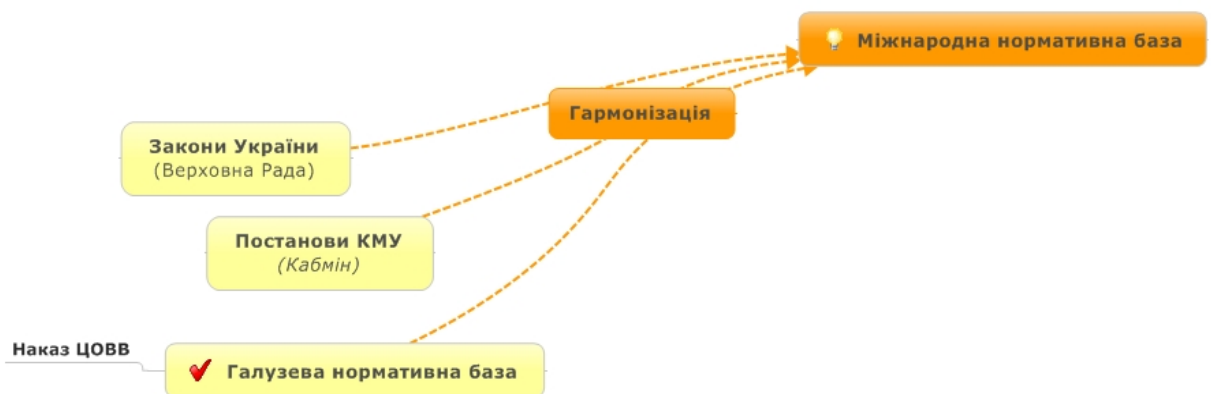
Стаття 404

Співробітництво між Сторонами у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій охоплює, *inter alia*, такі сфери:

j) заохочення політики якості сільськогосподарської продукції у сферах стандартів продукції, вимог щодо виробництва та схем якості.

З одного боку, гармонізація має бути забезпеченою на рівні національної законодавчо-нормативної бази, яка представлена законами України, постановами Кабінету Міністрів України, наказами центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ), у тому числі Міністерства економіки та торгівлі України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Держспоживслужби.

Гармонізація на рівні законодавчо-нормативної бази

Сфера гармонізації нормативно-правової бази на рівні органів влади

Процес гармонізації законодавчо-нормативної бази України на рівні органів виконавчої влади передбачений Планом заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки, затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 847-р.

*План гармонізації для органів виконавчої влади
(станом на грудень 2018 року виконаний на 11%)*

Всеохоплююча стратегія імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV “Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 228-р.

В результаті гармонізації української законодавчо-нормативної бази з міжнародною в Україні буде сформовано таке саме законодавчо-нормативне поле у сфері забезпечення безпечності і якості продукції харчування, як і в провідних країнах світу, в першу чергу в ЄС.

З іншого боку, гармонізація з міжнародними вимогами має бути проведеною на рівні підприємств, продукція яких має відповідати міжнародним стандартам.

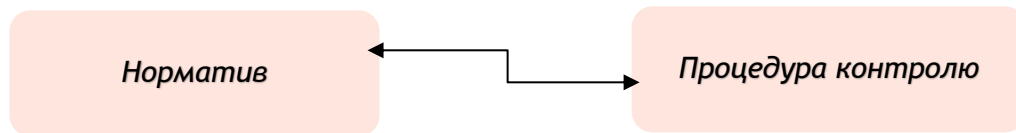
Гармонізація на рівні галузевого саморегулювання

Міжнародна законодавчо-нормативна база і поле міжнародних стандартів - це не одне й те саме. Коло норм, які зазначені у міжнародних стандартах, набагато ширше за ті норми і правила, дотримання яких вимагає законодавчо-нормативна база. І саме дотримання цих норм і правил, є сферою самоорганізації суспільства, яка може здійснюватися, у тому числі, у формі галузевого саморегулювання.

- Інструменти нормування і контролю

На кожному рівні управління - суспільством, територіями, галузями, інститутами громадянського суспільства, підприємствами і організаціями - існують дві складові системи управління: 1) нормативна документація і 2) процедури контролю за її дотриманням.

Дві складові системи управління

На рівні національної системи управління документами, якими встановлюються норми, обов'язкові до виконання, є закон, постанова Кабінету Міністрів України, накази центральних органів виконавчої влади, у тому числі Міністерства аграрної політики і продовольства України і Держспоживслужби. Інших документів, якими встановлюються "правила гри" для галузей не існує.

Складові законодавчо-нормативної бази

Інструментом контролю за порушення норм законодавчо-нормативної бази є діяльність судової гілки влади, яка встановлює факти порушення законодавства і визначає ступінь і форми покарання за відповідні порушення на вимогу потерпілої сторони у відповідності до норм законодавства.

Інструмент контролю на рівні держави

Система судоустрою України

До останнього часу центральні органи виконавчої влади здійснювали були наділені контрольними функціями і здійснювали перевірки суб'єктів господарювання на предмет дотримання норм чинної законодавчо-нормативної бази. Вони діяли на основі плану перевірок та процедур позапланових перевірок, призначали штрафи та встановлювали інші покарання за порушення встановлених норм і правил. Така практика мала великий корупційний потенціал і спонукала до введення мораторію на перевірки, який регулярно продовжується, починаючи з 2014 року.

Реалії перехідного періоду (перехідними положеннями закону про бюджет мораторій на перевірки продовжений на 2019 рік)

Останнім часом Держспоживслужба практикує проведення перевірок за зверненням громадян. Це є певним віддзеркаленням процедур судової гілки влади. Однак така практика не відповідає принципам сучасного ринкового контролю і нагляду і має бути реформованою: у разі порушення прав споживачів та інших суб'єктів господарювання справи має розглядати суд і призначати відповідне покарання.

- Реформування системи забезпечення безпеки і якості продукції

В часи СРСР система державного управління простягалася аж до рівня окремого підприємства. Ієрархія системи управління включала в себе систему затвердження державних стандартів, технічних умов на продукцію, техніко-технологічних та управлінських регламентів для окремих підприємств.

Державні норми, стандарти і контроль досягали рівня підприємства

Ієрархія системи нормотворення у сфері забезпечення безпеки і якості продукції за часів СРСР

В умовах ринку "нижня межа" системи державного управління має бути зафіксована на рівні центральних органів виконавчої влади. Також зафіксованою має бути "нижня межа" нормативних документів. Обов'язкові міжнародні вимоги до безпечності і якості продукції тепер набувають вигляду технічних регламентів і інших вузькопрофільних документів, які затверджуються законами, постановами КМУ, наказами центральних органів виконавчої влади.

Держава має оперувати на рівні гармонізованих технічних регламентів і судової влади

Однак в деяких нормативно-законодавчих актах та технічних регламентах все ще лишаються надмірні вимоги щодо використання і колишніх радянських і знов створених державних стандартів, положень, які не відповідають міжнародним нормам і стримують розвиток бізнесу.

І саме це є предметом дерегуляції.

Трансформація державної системи нормотворення у сфері забезпечення безпечності і якості продукції

Інші нормативні документи: технічні умови, галузеві стандарти, техніко-технологічні регламенти виробництва на підприємствах вже виведені з-під дії національної нормативно-правової бази. Однак це не означає, що такі документи скасовані взагалі! Компетенція з унормування вимог до виробництва безпечної і якісної продукції і здійснення нагляду за дотриманням відповідних норм перенесена на рівень самоорганізації суспільства, у тому числі системи оцінки відповідності і галузевого саморегулювання.

Компетенція з нормотворення та контролю переходить до національної системи оцінки відповідності та галузевого саморегулювання

- Система оцінки відповідності

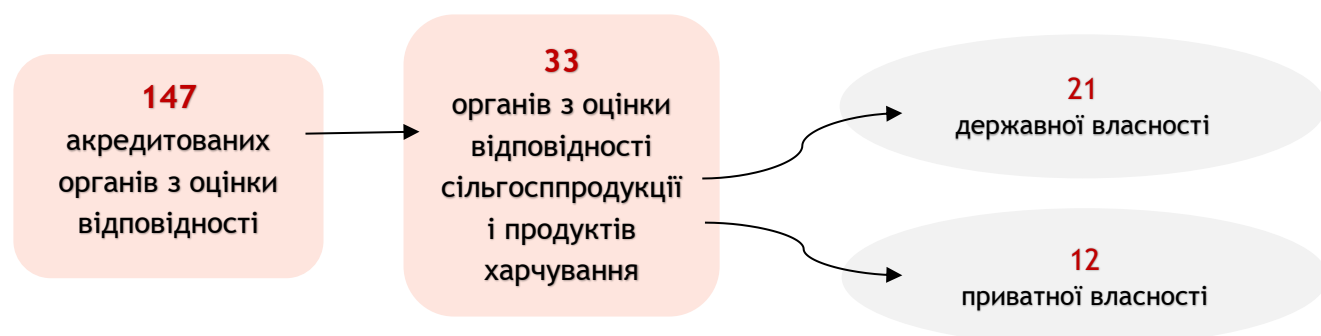
Сучасна система забезпечення безпечності і якості продукції базується на принципах оцінки відповідності. Підприємство, по-перше, само може декларувати відповідність своєї продукції вимогам, встановленим законодавчо-нормативною базою. По-друге, підприємство може звертатися до організацій з оцінки відповідності за проведенням незалежного дослідження щодо відповідності технологічних процедур і характеристик продукції чи послуг підприємства нормам, встановленим законодавством. Організації з оцінки відповідності мають бути акредитованими в [Національному агентстві з акредитації України](#), яке веде [Реєстр акредитованих органів з оцінки відповідності](#).

Роль оцінки відповідності

Протягом 2014-2016 років в Україні було сформоване сучасне законодавство у сфері технічного регулювання. Однак **на сферу сільського господарства і виробництва продуктів харчування воно поки що не поширене.**

Ситуація у сфері сільгосппродукції та продуктів харчування

Разом з тим 33 із 147 організацій з оцінки відповідності отримали акредитацію у сфері оцінки відповідності продукції, процесів та послуг у сфері сільськогосподарської та харчової промисловості вимогам гармонізованого ДСТУ EN ISO/IEC 17065. Жодної з галузевих асоціацій серед них немає.

Законом України "[Про акредитацію органів з оцінки відповідності](#)" орган з оцінки відповідності визначається як "підприємство, установа, організація чи їх структурний підрозділ, що здійснює діяльність з оцінки відповідності, включаючи випробування, сертифікацію та інспектування". А його акредитація в Національному органі з акредитації України є "засвідчення того, що орган з оцінки відповідності відповідає вимогам національних стандартів, гармонізованих з відповідними міжнародними та європейськими стандартами". Тож галузеві асоціації можуть отримати статус органів з оцінки відповідності.

Сфера дії оцінки відповідності

Система оцінки відповідності стосується параметрів процесів і продукції, встановлених нормативно-правовою базою. Сфера перевірки застосування стандартів та саморегульованих процедур не потребує отримання акредитації.

- **Технічні комітети стандартизації**

В основі системи стандартизації лежить діяльність технічних комітетів, які складаються з провідних науковців і працюють за напрямками (темами). Фахівці технічного комітету формують галузеві стандарти, відстежують зміни в галузі і мають регулярно переглядати стандарти для того, щоб вони враховували всі останні новації і не ставали тормозом для розвитку підприємств.

Функції технічного комітету

Нова версія Закону України «Про стандартизацію», прийнята 03.01.2015, передбачає створення національного органу стандартизації. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 1163 національним органом стандартизації визнано державне підприємство «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (яке нині змінило назву на ДП «Українське агентство зі стандартизації», UAS).

Національний орган стандартизації

Каталог технічних комітетів стандартизації містить повну інформацію як про склад та функції технічних комітетів, так і про ситуацію у сфері гармонізації національних і міжнародних стандартів.

Каталог технічних комітетів

Із скасуванням державної системи стандартизації робота технічних комітетів на певному етапі "зависла у повітрі". Не маючи статусу юридичної особи, технічні комітети почали "шукати притулок" в різних підприємствах, установах і організаціях - як державної, так і приватної форми власності. Станом на кінець 2017 року з усього загалу технічних комітетів, яких налічується 321, 11 вже працюються при галузевих асоціаціях: два технічні комітети у сфері продуктів харчування, 9 - в інших галузях виробництва продуктів і послуг.

Прецеденти діяльності технічних комітетів при галузевих асоціаціях

*ТК 152 "Продукція кондитерська та харчоконцентратна"
ТК 153 "Хлібобулочні та макаронні вироби"*

*Асоціація "Укркондпром"
Всеукраїнська асоціація пекарів*

Інші асоціації:

Асоціація "Лісові ресурси", Всеукраїнська асоціація клінічної хімії та лабораторної медицини, Міжнародна асоціація дослідників сталевих канатів, ВГО "Українська федерація індустрії безпеки", Асоціація аквапарків України, Асоціація українських виробників лакофарбової продукції, Асоціація "Парфумерія та косметика України" (2 технічні комітети), Асоціація "Український логістичний альянс"

Діяльність технічних комітетів є професійною і потребує суттєвих затрат часу висококваліфікованих спеціалістів. Однак фінансово-економічна і правова основа діяльності технічних комітетів лишається нерозвиненою і фактично блокується.

Завдання галузевого саморегулювання полягає також і в тому, щоб зміцнити потенціал технічних комітетів і надати їм належний економічний, матеріально-технічний і ресурсний статус.

- Галузеві стандарти

Закон України "[Про стандартизацію](#)" визначає стандарт як "нормативний документ, заснований на консенсусі, прийнятий визнаним органом, що встановлює для загального і неодноразового використання правила, настанови або характеристики щодо діяльності чи її результатів, та спрямований на досягнення оптимального ступеня впорядкованості в певній сфері".

Визначення стандарту

Згідно статті 16 закону "Про стандартизацію" розробкою галузевих стандартів і процедур контролю можуть займатися не тільки технічні комітети, а й різноманітні установи, підприємства і організації, у тому числі галузеві асоціації: в рамках своєї статутної діяльності, на основі договорів або основі норм відповідного закону (у разі, якщо такий прийнятий).

Компетенція із розробки стандартів згідно законодавству

Українське суспільство до сих пір дискутує питання про розробку стандартів на громадських засадах, безкоштовне і безпелаяційне надання документації підприємствам. Це не відповідає світовій практиці. Стандарти у світі продаються через спеціальні магазини, у тому числі Інтернет. Аналогічна практика існує і в Україні: українські стандарти сьогодні можна купити через магазин [Українського агентства із стандартизації](#), на ресурсі [Document.ua](#), в інших джерелах. Стандарти ISO можна придбати через сайт [Міжнародної організації стандартизації](#), майже повний спектр міжнародних стандартів можна придбати в [супермаркеті європейських стандартів](#), а також в інших магазинах. Разом з тим тексти стандартів для харчових продуктів [Кодексу Аліментаріус](#), стандарти [Європейської Економічної Комісії ООН \(ЄЕК ООН\)](#), [Міжнародного комітету з реєстрації тварин \(ICAR\)](#) знаходяться у вільному доступі.

Бази стандартів

Робота національної системи стандартизації в Україні сьогодні практично заблоковано через відсутність концепції і політики розвитку національної системи стандартизації на ринкових засадах. Технічні комітети не мають ресурсу для повноцінного функціонування, опрацьовані стандарти лишаються у них "на руках" і вони не дуже свідомі того, що надалі з ними роботи. Інтерес до стандартів з боку підприємств незначний. Автори стандартів до розробки процедур контролю за їх дотриманням не залучаються, авторський нагляд за використанням стандартів не здійснюється. Діяльність органів з оцінки відповідності не набула необхідного розвитку і не простягається на сферу застосування стандартів.

Поточний стан справ у сфері стандартизації

Діяльність технічних комітетів при державних підприємствах, науково-дослідних інститутах, вищих навчальних закладах, приватних підприємствах та громадських організаціях є дещо "неповноцінною", оскільки не передбачає формування і реалізацію доповнюючих процедур контролю за дотриманням стандарту. Певною мірою цей недолік може бути компенсований в тексті договорів про надання стандарту для використання, у тому числі ліцензійних. Однак на практиці цього сьогодні зазвичай не відбувається.

Проблеми контролю за дотриманням стандарту

Подолати ці недоліки, зробити функціонування національної системи стандартизації адекватним ринковим умовам, прискорити її розвиток можна за рахунок активного включення галузевих асоціацій в процеси трансформації системи стандартизації.

- Роль і місце галузевих асоціацій в системі стандартизації

Галузева асоціація є оптимальним місцем поєднання діяльності з розробки і підтримки галузевих стандартів з процедурами контролю за їхнім застосуванням на підприємствах.

Галузева асоціація як наріжний камінь системи стандартизації

Галузевий технічний комітет на основі міжнародної і національної законодавчо-нормативної бази, вітчизняних та міжнародних стандартів, кодексів належної та кращої практики, інших засадничих документів розробляє самоврядну процедуру, яка гарантує споживачам безпечність і якість продукції - самоврядний стандарт.

Функції технічного комітету

Підприємство заявляє про участь в цільовій програмі стандартизації галузевої асоціації, беручи на себе зобов'язання щодо придбання стандарту і його наступних оновлених версій, застосування стандарту у своїй виробничій практиці, надання доступу незалежним контролерам для перевірки відповідності виробничих процесів, продуктів і послуг вимогам стандартів, сплати цільових внесків, які роблять можливим функціонування системи самоврядного регулювання.

Функції підприємства

Галузева асоціація організує роботу з розробки і перегляду стандартів, відіграє роль майданчика з продажу стандартів, організує функціонування системи незалежної перевірки дотримання стандартів підприємствами. Саме вона відіграє роль органу із сертифікації - органу з оцінки відповідності, який є третьою стороною та управляє схемами сертифікації в розумінні закону "Про технічні регламенти і оцінку відповідності", видає сертифікати про відповідність технологічних процесів, продукції і послуг підприємств нормам галузевих стандартів, право на використання позначок про дотримання стандартів на пакуванні продукції. Галузева асоціація організує і веде широку освітню роботу щодо дотримання стандартів. До компетенції галузевої асоціації також належить ведення реєстрів підприємств - учасників програми стандартизації, виданих сертифікатів, результатів незалежної перевірки, іншої інформації для споживачів, яка надає впевненості в безпечності і якості продукції.

Функції галузевої асоціації

Загальна схема галузевого саморегулювання

- **Акредитовані лабораторії**

В процесі перевірки дотримання норм законодавчо-нормативної бази та самоврядних стандартів виникають питання щодо вимірювання параметрів продукції та характеристик технологічних процесів. Цією сферою зазвичай опікуються акредитовані лабораторії.

Сфера компетенції акредитованих лабораторій

Згідно до закону "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" акредитована лабораторія визначається як "лабораторія будь-якої форми власності, що акредитована Національним органом України з акредитації та/або іноземним органом з акредитації, який є повним членом ILAC - Міжнародної організації із співробітництва в галузі акредитації лабораторій, відповідно до стандартів ISO/IEC 17025, ДСТУ ISO 17025 або інших стандартів, якими їх замінено".

Визначення акредитованої лабораторії

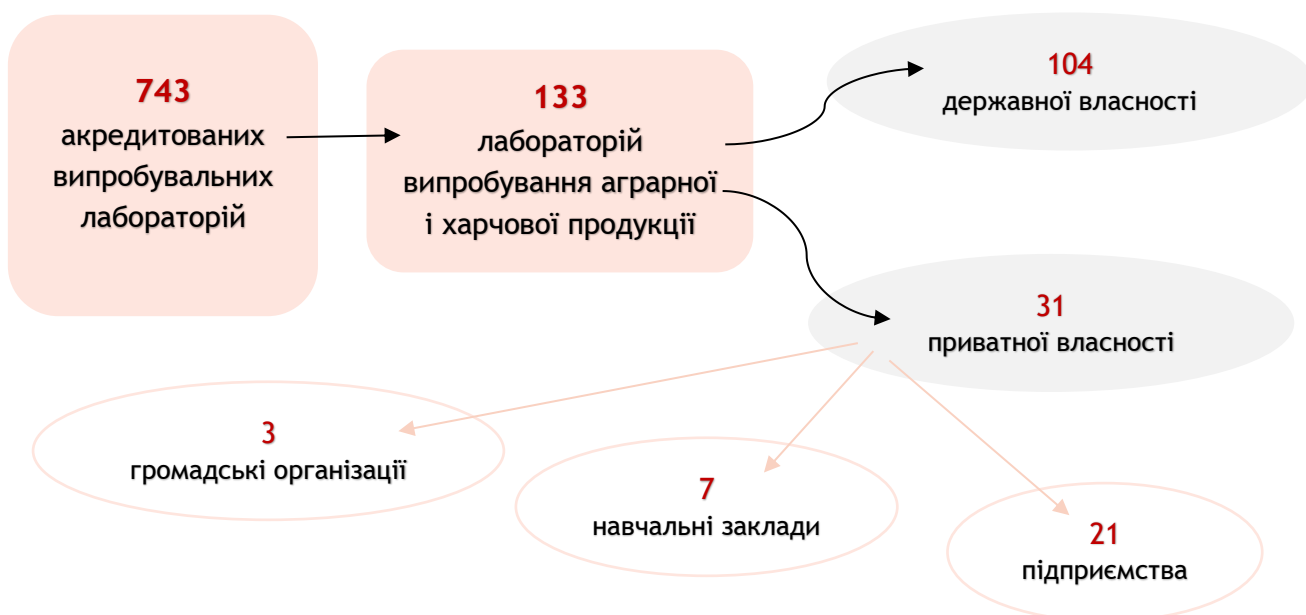
Інформація про випробувальні, калібрувальні та медичні акредитовані лабораторії міститься на сайті Національного агентства з акредитації України.

База даних акредитованих лабораторій

Серед всього загалу 743 акредитованих випробувальних лабораторій тільки 133 спеціалізується на проведенні випробувань харчових продуктів і сільськогосподарської сировини. Переважна більшість з них - 104 - до сих пір перебувають в державній власності і тільки 31 лабораторія працює у складі приватних суб'єктів господарювання, з них 21 у складі підприємств, серед яких МХП, Нестле, Кернел. Сім лабораторій працюють при вищих навчальних та академічних закладах, три лабораторії - при неурядових громадських організаціях: Київській та Харківській споживспілках та при Торгово-промисловій палаті України.

Ситуація у сфері акредитованих лабораторій

Отже прецедент роботи акредитованих лабораторій в орбіті громадських організацій в Україні є.

- Законодавчо-нормативна база

Базові засади системи сучасного технічного регулювання надаються в законах України "Про стандартизацію", "Про метрологію та метрологічну діяльність", "Про технічні регламенти та оцінку відповідності", в постанові КМУ № 95 від 13.01.2016 "Про затвердження модулів оцінки відповідності, які використовуються для розроблення процедур оцінки відповідності, та правил використання модулів оцінки". Всі ці закони відповідають міжнародній практиці, однак **не поширюються на сферу сільськогосподарської продукції і продуктів харчування.**

Законодавство з технічного регулювання

Питаннями захисту безпеки споживача опікуються закони "Про захист прав споживачів", "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення", "Про вилучення з обігу, переробку, утилізацію, знищення або подальше використання неякісної та небезпечної продукції", "Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів", а також постанова Кабінету міністрів України № 1280 21д 31.10.2007 "Про затвердження Порядку відбору зразків продукції для визначення її якісних показників та форми акта відбору зразків продукції"

Законодавство з захисту прав споживача

Засадничим законом у сфері безпечності і якості аграрної і харчової продукції є Закон України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів". Закони "Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності" та "Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин" встановлюють норми і правила для перевірки суб'єктів господарювання посадовими особами органів державної влади.

Законодавство у сфері забезпечення безпеки харчової продукції (не відповідає світовій практиці!)

Всі ці закони апелюють до застарілої системи державного нагляду, який здійснюється посадовими особами органів державної влади, містять норми, які **не відповідають сучасній світовій практиці** і, зрештою, в перспективі мають бути зміненими.

Профільними у сфері рослинництва є закони "Про карантин рослин", "Про захист рослин", "Про пестициди і агрохімікати", "Про зерно та ринок зерна в Україні", "Про насіння і садивний матеріал", у сфері тваринництва - "Про ветеринарну медицину", "Про племінну справу у тваринництві", "Про тваринний світ", "Про мисливське господарство та полювання", "Про ідентифікацію та реєстрацію тварин", в інших галузях - "Про молоко та молочні продукти", "Про виноград та виноградне вино", "Про державне регулювання виробництва і обігу спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв та тютюнових виробів", "Про аквакультуру",

Галузеве законодавство

"Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них", "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів", "Про бджільництво", "Про дитяче харчування", "Про виробництво та обіг органічної сільськогосподарської продукції та сировини", іншими вузькопрофільними законами, в яких можуть міститися норми щодо безпеки і якості аграрної продукції та продуктів харчування.

Базовими законами у сфері галузевого саморегулювання є Конституція України, Господарський Кодекс України, закони "Про громадські об'єднання", "Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності", "Про професійні спілки". Зокрема, частина 1 статті 5 Господарського Кодексу України **конституційною основою** правового господарського порядку визначає оптимальне поєднання **ринкового саморегулювання** економічних відносин суб'єктів господарювання та **державного регулювання макроекономічних процесів** основоположним економічно-правовим принципом.

Базові засади галузевого саморегулювання

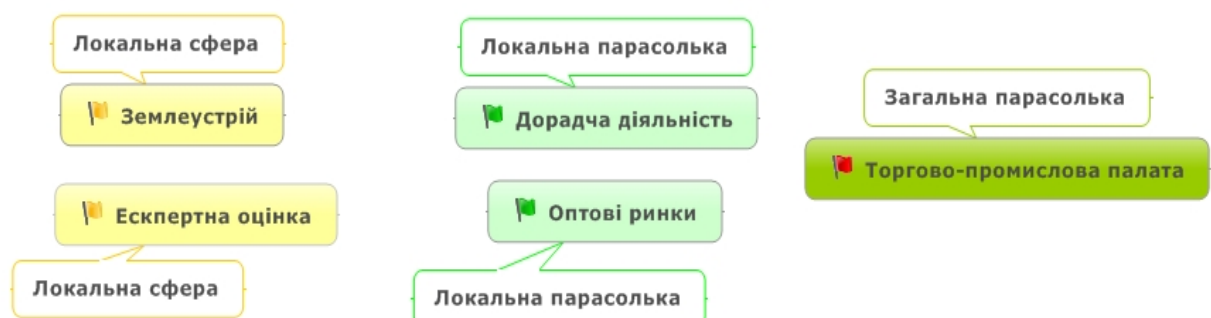
В аграрному секторі можливість створення і функціонування саморегулювних організацій за окремими напрямками передбачена в чотирьох сферах: 1) землеустрою; "Про землеустрій", "Про затвердження Порядку визнання статусу саморегулювної організації у сфері землеустрою", 2) експертної грошової оцінки земельних ділянок: "Про оцінку земель", "Про затвердження Порядку визнання Державним агентством земельних ресурсів статусу саморегулювної організації оцінювачів, проводять експертну грошову оцінку земельних ділянок", 3) оптових ринків сільськогосподарської продукції: "Про оптові ринки сільськогосподарської продукції", "Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу саморегулювної організації оптового ринку сільськогосподарської продукції", 4) - суб'єктів дорадчої діяльності "Про сільськогосподарську дорадчу діяльність", "Про затвердження Порядку надання всеукраїнській громадській професійній організації статусу саморегулювної організації".

Опції з саморегулювання в аграрному секторі

Також існує можливість використання статусу саморегулювної організації, методичні і експертні матеріали якої є обов'язковими для застосування на території України, який надається Торгово-промислової палаті України статтями 1 та 11 закону "Про торгово-промислову палату в Україні".

ТПП як самоврядна парасолька

Наявні опції для галузевого саморегулювання

2. Мета аналізу політики дерегуляції

Аналіз політики дерегуляції здійснюється профільною галузевою асоціацією з метою:

- пошуку наявних можливостей для розробки і запровадження у життя саморегульвних процедур (галузевих стандартів і процедур контролю за їх дотримання)
- визначення стратегічних перспектив та рамкових умов для становлення повноцінної системи галузевого саморегулювання

3. Аналіз стану імплементації Угоди про асоціацію

Мета:

- досягти розуміння завдань профільних органів влади у справі імплементації Угоди про асоціацію з боку галузевих асоціацій
- забезпечити узгодження та координацію дій галузевих асоціацій з діями профільних центральних органів виконавчої влади
- отримати базову інформацію для обрання галузевими асоціаціями пріоритетних напрямків розвитку галузевого саморегулювання

Крок 1:

- Здійснить пошук за профільними органами виконавчої влади (Мінагрополітики, Держпродспоживслужба, інші профільні ЦОВВ) в Плані заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки

Скопіюйте сюди всю необхідну інформацію

Крок 2:

- Здійснить пошук за профільними органами виконавчої влади (Мінагрополітики, Держпродспоживслужба, інші профільні ЦОВВ) в Плані заходів з імплементації розділу IV “Торгівля і питання, пов’язані з торгівлею” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2016-2019 роки

Скопіюйте сюди всю необхідну інформацію

Крок 3:

- Здійснить пошук за профільними органами виконавчої влади (Мінагрополітики, Держпродспоживслужба, інші профільні ЦОВВ) в Плані заходів з імплементації розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2017-2019 роки

Скопіюйте сюди всю необхідну інформацію

Результат:

Тепер Ви маєте інформацію для того, визначитися з тим, як галузева асоціація має будувати відносини з профільними органами виконавчої влади і обрати пріоритети роботи асоціації у сфері розвитку галузевого саморегулювання

Занотуйте тут пріоритети

4. Аналіз законодавства Європейського Союзу

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про множину профільних європейських нормативних документів
- ознайомитися із змістом профільних нормативних документів ЄС для наступного аналізу реформування національного законодавства і узгодження галузевих саморегульованих процедур з нормами європейських нормативних актів

Крок 1:

- Оберіть цікаві для вас напрями в [Переліку нормативних документів ЄС](#)

Зазначте тут коди профільних напрямів

Крок 2:

- Натиснувши на число, яке вказує на кількість нормативних актів у даному напрямку, вийдіть на перелік нормативних документів обраного напрямку. Позначте галочками цікаві для Вас документи.

Скопіюйте номери і назви обраних документів

Крок 3:

- Оберіть опцію 'Export selection'. У вікні, яке відкриється, при необхідності оберіть опцію щодо формату отримання інформації. Збережіть отриманий файл на своєму комп'ютері.

Зазначте шлях до файлу на комп'ютері

Крок 4:

- Оберіть на [сторінці перекладених актів сайту Мінюсту](#) цікаві для галузевої асоціації напрямки. Перейдуть на ці сторінки і скачайте на свій комп'ютер тексти перекладених нормативних актів.

Зазначте шлях до файлу на комп'ютері

Крок 5:

- Складіть таблицю профільних нормативних актів ЄС (номер, назва, посилання, назва українською, шлях до файлу з перекладом)

Зазначте шлях до таблиці на комп'ютері

Результат:

Тепер Ви маєте базу даних галузевої асоціації з європейського профільного законодавства і наявних україномовних версій і можете звіряти з ним свої дії при розробці саморегульованих процедур

5. Аналіз стандартів системи ISO

(International Organization for Standardization)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про множину профільних стандартів ISO
- ознайомитися із змістом профільних стандартів ISO для наступного врахування їх норм про розробці саморегульвних процедур галузевої асоціації

Крок 1:

- Оберіть цікаві для вас напрями або [за переліком напрямів стандартизації \(ICS\)](#) або [за профільними технічними комітетами \(ТС\)](#). Занурюйтеся в деталізацію за кодами, аж поки не вийдете на сторінку, де зазначена назва стандарту. Візьміть до відома інформацію про стадію життєвого циклу відповідного стандарт, натиснувши цифри у графі *Stage*, код стандарту і технічного комітету.

Зазначте тут остаточні коди напрямів і технічних комітетів

Крок 2:

- Натискання на код стандарту, виведе на сторінку де можна переглянути анотацію стандарту (кнопка *Preview*), побачити ціну його продажу і у разі необхідності придбати стандарт в електронному або паперовому вигляді.

Зазначте тут адреси анотацій стандартів

Крок 3:

- Натискання на код технічного комітету виведе на сторінку з інформацією про керівництво, адресу і діяльність відповідного технічного комітету.

Зазначте тут адреси технічних комітетів

Крок 4:

- Сформуєте базу даних профільних стандартів ISO (код, назва, технічний комітет, стадія життєвого циклу, анотація)

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Результат:

Тепер Ви маєте базу даних галузевої асоціації щодо профільних стандартів ISO і можете використовувати отриману інформацію при розробці саморегульвних процедур

6. Аналіз стандартів системи EN та інших організацій (European Committee for Standardization and other international organizations)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про множину профільних стандартів європейської спільноти
- ознайомитися із змістом профільних стандартів європейської спільноти для наступного врахування їх норм про розробці саморегульованих процедур галузевої асоціації

Крок 1:

Здійсніть пошук профільних стандартів, використовуючи форму пошуку [Європейського комітету стандартизації](#) вказавши тип документу (EN, SWA, HD, TR, TS) у вікні *Type* та інші параметри у відповідних вікнах (код ICS: Agriculture 65, Food Technology 67). Отримавши перелік профільних стандартів, скопіюйте всю необхідну інформацію (тип, код, назву стандарту, код технічного комітету, у разі наявності - анотацію стандарту) в окремий файл чи у рядок таблиці Excell. Стандарти Європейського комітету стандартизації і їхні національні аналоги можна отримати через низку національних агентств стандартизації - *Sales Points*.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Крок 2:

Додатково можна здійснити пошук профільних стандартів Європейського комітету стандартизації на його сторінці [в магазині європейських стандартів](#). Тут же можна здійснити або уточнити пошук стандартів інших організацій. Додавайте всю отриману інформацію в базу даних профільних стандартів.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Крок 3:

Ознайомтеся з [аббревіатурою стандартів](#) різних організацій стандартизації. Вийдіть на сайті і бази даних профільних організацій стандартизації. Сформуйте бази даних про відповідні профільні організації і їхні стандарти.

Зверніть увагу на те, що документи СТП (стандарт підприємства) відмінений, а документ СТО (стандарт організації) поширюється на сферу громадських організацій.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Результат:

Тепер Ви володієте інформацією про профільні документи основних організацій із стандартизації світу, маєте повну базу даних галузевої асоціації з профільних стандартів міжнародних організацій стандартизації і можете використовувати отриману інформацію при розробці саморегульованих процедур.

7. Аналіз документів Кодексу Аліментаріус

(Codex Alimentarius, FAO, BOO3)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про міжнародні стандарти Кодексу Аліментаріус, які підтримуються Продовольчою і сільськогосподарською організацією ООН (FAO) і Всесвітньою організацією охорони здоров'я (BOO3)
- отримати інформацію для наступного використання дороговказів Кодексу Аліментаріус при формуванні саморегулівних процедур

Крок 1:

Ознайомтеся з базовою інформацією про [Кодекс Аліментаріус](#), статус його нормативних документів і їхні види, напрями (теми) роботи, профільні комітети.

Зазначте посилання на сторінки сайту

Крок 2:

Оберіть профільні документи з [переліку стандартів](#) (Standards) Кодексу Аліментаріус. Зазначте код, назву стандарту та код технічного комітету. Оберіть мову стандарту і, натиснувши на зелену галочку, отримайте текст документу. Збережіть його на комп'ютері у відповідній директорії.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Крок 3:

Те ж саме зробіть для [методичних вказівок](#) (Guidelines, гвайди), [норм та правил](#) (Codes of Practice, кодекси належної практики).

Зазначте шлях до баз даних на комп'ютері

Крок 4:

Складіть перелік пестицидів, які використовує галузь на основі [списку пестицидів](#) Кодексу Аліментаріус. Натискаючи на назву пестициду вийдіть на і деталізовану інформацію і зазначте допустимі рівні залишків пестицидів (Maximum Residue Limits, максимально допустимі рівні, МДР).

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Крок 5:

Те ж саме можна зробити стосовно списку [ветеринарних препаратів](#) та їх [функціональних класів](#), [ветеринарних препаратів](#) та їх [фармакологічних груп](#), харчових добавок.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Результат:

Тепер Ви маєте повну інформацію про нормативні документи Кодекс Аліментаріус Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (FAO) і Всесвітньої організації охорони здоров'я (BOO3) і можете використовувати їх при розробці саморегулівних стандартів.

8. Аналіз документів Європейської економічної комісії (United Nations Economic Commission for Europe, UNECE, ЕЕК ООН)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про стандарти Європейської економічної комісії
- отримати інформацію для наступного використання дороговказів Європейської економічної комісії при формуванні саморегулівних процедур

Крок 1:

Ознайомтеся з базовою інформацією про [Європейську економічну комісію](#), її цілі і завдання.

Зазначте посилання на сторінки сайту

Крок 2:

Ознайомтеся з діяльністю [Робочої панелі з регуляторної співпраці і політики стандартизації](#) (WP.6: Working Party on Regulatory Cooperation & Standardization Policies) [та Робочої групи із стандартизації та регуляторних технік](#) (Standardization and Regulatory Techniques, START)

Зазначте посилання на сторінки сайту

Крок 3:

Ознайомтеся з діяльністю [Робочої панелі з стандартів та рекомендацій для сільськогосподарської продукції](#) (WP.7: Working Party on Agricultural Quality Standards and Recommendations) та [стандартами](#), напрацьованими цією інституцією. Вийдіть на деталізований перелік стандартів, оберіть мову та завантажте на комп'ютер відповідний профільний стандарт.

Зазначте шлях до бази даних на комп'ютері

Результат:

Тепер Ви маєте інформацію про профільні стандарти Європейської економічної комісії і можете використовувати їх при розробці саморегулівних стандартів.

8. Аналіз документів інших міжнародних організацій

Мета:

- сформувати максимально повну базу міжнародних організацій, які опікуються питаннями стандартизації
- сформувати галузеві бази даних стандартів профільних міжнародних організацій.

Напрямок 1:

для виробників м'ясо-молочної продукції

Крок 1. Ознайомтеся з інформацією про діяльність [Міжнародної асоціації з ідентифікації тварин](#) (International Committee for Animal Recording, ICAR).

Крок 2. Ознайомтеся з [переліком стандартів ICAR](#) відкрийте цікаві для галузевої асоціації стандарти і збережіть їх тексти на своєму комп'ютері

Зазначте посилання на сторінки сайту ICAR

Напрямок 2:

для виробників фруктів і овочів

Крок 1. Ознайомтеся з інформацією про діяльність [Міжнародної організації з економічного співробітництва і розвитку](#) (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD)

Крок 2. Ознайомтеся з [переліком стандартів OECD](#) щодо фруктів та овочів і завантажте цікаві для галузевої асоціації стандарти на свій комп'ютер.

Зазначте посилання на сторінки сайту OECD

Міжнародна організація з економічного співробітництва також підтримує стандарти у сфері [насіництва](#), [лісництва](#) та [тестування тракторів](#).

9. Аналіз множини вітчизняних стандартів

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про профільні стандарти для перегляду доцільності використання вітчизняних стандартів або окремих їхніх положень у майбутньому
- отримати інформацію для перегляду доцільності забезпечення гармонізації вітчизняних стандартів з міжнародними і визначення доцільності використання вітчизняних стандартів при формуванні саморегулівних процедур

Крок 1:

Здійсніть пошук [профільних стандартів](#) в базі даних [Документ.УА](#), переглядаючи перелік стандартів за кожною буквою алфавіту. Зверніть увагу на те, що дублювання коду міжнародного стандарту в коді національного стандарту свідчить про гармонізацію відповідного стандарту. Складіть таблицю: код стандарту, назва стандарту, посилання на сторінку стандарту і базі даних Документ.УА.

В загальному випадку міжнародними стандартами, бажано користуватися в оригіналі

Зазначте шлях до переліку стандартів на комп'ютері

Крок 2:

Впорядкуйте складений перелік стандартів за типом стандартів, окремо виділивши групу, для якої зазначена відповідність міжнародним стандартам (ISO, EN, ЕЭК ООН, UNECE тощо). Прийміть рішення про придбання стандартів. Сформууйте базу даних придбаних стандартів.

На рівні галузевої асоціації бажано мати повну базу даних вітчизняних стандартів, які мають відношення до функціонування галузі.

Зазначте шлях до бази даних вітчизняних стандартів

Крок 3:

Перевірте інформацію на сайті [Українського агентства стандартизації](#) чи існують у профільній галузі [стандарти, на які є посилання в нормативно-правових актах](#) і як, таким чином, є обов'язковими для застосування і для перевірки.

Результат:

Тепер Ви маєте повну інформацію про всю множину вітчизняних стандартів, у тому числі обов'язкових для застосування, можете порівнювати їх з міжнародними стандартами, приймати рішення про доцільність норм вітчизняних стандартів і на цій основі будувати саморегулівні процедури і процедури контролю за дотриманням вимог саморегулівних стандартів.

10. Аналіз переліку технічних комітетів

Мета:

- визначити технічні комітети, які є профільними для галузевої асоціації
- налагодити співпрацю з профільними технічними комітетами для забезпечення належного рівня професіоналізму при розробці саморегулівних процедур

Крок 1:

Скачайте на свій комп'ютер Каталог технічних комітетів України, розміщений [на сайті Українського агентства стандартизації](#).

Зазначте шлях до каталогу

Крок 2:

Здійсніть пошук профільних комітетів (ТК) на листі "Загальна інформація". Сформуйте таблицю: назва ТК, контакти ТК, організація, яка підтримує ТК. Скопіюйте в таблицю номер і назву ТК, ПІБ голови та відповідального секретаря технічного комітету, їхні контактні дані, назву та контактні дані організації, яка виконує функції секретаріату ТК.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 3:

Додайте до таблиці інформацію про колективних членів, яка міститься на листі "Перелік організацій-колективних", профільних технічних комітетів, обраних на Крок 1. Додайте у таблицю інформацію про назву підприємств, установ та організацій колективних членів, ПІБ та контакти делегованих членів.

Крок 4:

Додайте до таблиці перелік об'єктів стандартизації для кожного профільного технічного комітету, який знаходиться на листі "Структура".

Крок 5:

Додайте до таблиці інформацію про співпрацю профільних галузевих ТК з технічними комітетами міжнародних організацій стандартизації, яка знаходиться на листі "Міжнародне та регіональне спів".

Результат:

Тепер Ви маєте повну інформацію про профільні галузеві технічні комітети, які працюють в Україні і їхню міжнародну співпрацю.

11. Аналіз переліку організацій з оцінки відповідності

Мета:

- визначити органи з оцінки відповідності, які є профільними для галузевої асоціації
- налагодити співпрацю з профільними органами з оцінки відповідності для забезпечення належного рівня професіоналізму при здійсненні контролю за дотриманням саморегульованих процедур

Крок 1:

Скачайте на свій комп'ютер **Перелік органів з сертифікації продукції**, акредитованих на відповідність вимогам ДСТУ EN ISO/IEC 17065:2014 (ISO/IEC 17065:2012), який міститься в [Реєстрі акредитованих органів з оцінки відповідності](#) на сайті Національного агентства з акредитації України. Зробіть вибірку підприємств і організацій, які здійснюють оцінку відповідності сільськогосподарської та харчової продукції. Завантажте файл, який містить інформацію про профільну сферу акредитації. Складіть таблицю: назва підприємства, контактні дані, сфера профільної акредитації.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 2:

Скачайте на свій комп'ютер **Перелік органів з сертифікації систем менеджмента**, акредитованих на відповідність вимогам ISO/IEC 17021:2011 (ISO/IEC 17021-1:2015), який міститься в [Реєстрі акредитованих органів з оцінки відповідності](#) на сайті Національного агентства з акредитації України. Зробіть вибірку підприємств і організацій, які акредитовані у сфері системи управління безпечністю харчових продуктів та/або вимоги до будь-яких організацій харчового ланцюга. Завантажте файл, який містить інформацію про профільну сферу акредитації. Складіть таблицю: назва підприємства, контактні дані, сфера акредитації.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 3:

Скачайте на свій комп'ютер **Перелік органів з сертифікації персоналу**, акредитованих на відповідність вимогам ISO/IEC 17024:2012, ДСТУ EN ISO/IEC 17024:2014, який міститься в [Реєстрі акредитованих органів з оцінки відповідності](#) на сайті Національного агентства з акредитації України. Зробіть вибірку підприємств і організацій, які акредитовані у сфері сертифікації персоналу. Завантажте файл, який містить інформацію про профільну сферу акредитації. Складіть таблицю: назва підприємства, контактні дані, сфера акредитації.

Зазначте шлях до таблиці

Результат:

Тепер Ви маєте вичерпну інформацію про підприємства, установи і організації, які акредитовані Національним агентством України з акредитації і можуть здійснювати оцінку продукції, технологічних процесів, кадровий склад на відповідність вимогам вітчизняних і міжнародних стандартів і можуть бути залученими до проведення самоврядного контролю.

12. Аналіз переліку акредитованих лабораторій

Мета:

- визначити перелік акредитованих лабораторій, які є профільними для галузевої асоціації
- налагодити співпрацю з акредитованими лабораторіями при здійсненні контролю за дотриманням саморегульованих процедур

Крок 1:

Скачайте на свій комп'ютер **Перелік випробувальних лабораторій**, акредитованих на відповідність вимогам ДСТУ ISO/IEC 17025, який міститься в [Реєстрі акредитованих органів з оцінки відповідності](#) на сайті Національного агентства з акредитації України. Зробіть вибірку підприємств і організацій, які акредитовані на здійснення випробувань в профільній сфері галузевої асоціації. Завантажте файл, який містить інформацію про профільну сферу акредитації. Складіть таблицю: назва підприємства, контактні дані, сфера профільної акредитації.

Зазначте шлях до таблиці

Результат:

Тепер Ви маєте інформацію про підприємства, установи і організації, які акредитовані Національним агентством України з акредитації і можуть здійснювати випробування характеристик продукції профільної галузі при проведенні самоврядного контролю.

13. Аналіз чинного законодавства України

(метрологія, стандартизація, технічне регулювання, оцінка відповідності)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про поточний стан реформування системи державного управління у сфері забезпечення безпечності і якості продукції профільної галузі і на цій основі здійснювати моніторинг змін

Крок 1:

Ознайомтеся з Законом України ["Про метрологію і метрологічну діяльність"](#). Зверніть увагу на Розділ ІУ "Оцінка відповідності та перевірка засобів вимірювальної техніки" та Розділ У "Метрологічний нагляд".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Крок 2:

Ознайомтеся з Законом України ["Про технічні регламенти та оцінку відповідності"](#). Зверніть увагу на Статтю 2 "Сфера дії закону", Розділ ІІІ "Технічні регламенти та процедура оцінки відповідності", Розділ ІV "Особливості розроблення та прийняття технічних регламентів і процедур оцінки відповідності", Розділ VІ "Оцінка відповідності", Розділ VІІ "Призначені органи", Розділ VІІІ "Визнання результатів оцінки відповідності".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Крок 3:

Ознайомтеся з Законом України ["Про стандартизацію"](#). Зверніть увагу на Розділ ІІ "Організація стандартизації", Розділ ІІІ "Основні засади, процедури розроблення і прийняття та застосування національних стандартів, кодексів усталеної практики та змін до них", Розділ ІV "Інформаційне забезпечення та право власності на національні стандарти, кодекси усталеної практики та каталоги і використання коштів, одержаних від їх реалізації".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Крок 4:

Ознайомтеся з Законом України ["Про акредитацію органів з оцінки відповідності"](#). Зверніть увагу на Статтю 11. "Порядок проведення акредитації" та Статтю 12. "Обов'язки акредитованих органів з оцінки відповідності".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Результат:

Тепер Ви маєте уявлення про основні закони, якими регулюється сфера технічного регулювання в Україні і можете відслідковувати зміни у законодавстві.

14. Аналіз чинного законодавства України

(захист прав споживача)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про поточний стан реформування системи захисту прав споживача в Україні, як основи для наступного моніторингу законодавчих змін

Крок 1:

Ознайомтеся з Законом України "[Про захист прав споживачів](#)". Зверніть увагу на норми Статті 1-1 "Сфера дії цього закону" та Розділ III "Громадські організації споживачів (об'єднання споживачів)".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Результат:

Тепер Ви маєте уявлення про основні принципи та норми щодо захисту прав споживача в Україні.

15. Аналіз чинного законодавства України

(безпе́чність і якість харчової продукції)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про поточний стан реформування системи забезпечення безпе́чності і якості продукції харчування, як основи для наступного моніторингу законодавчих змін

Крок 1:

Ознайомтеся з Законом України ["Про основні принципи та вимоги до безпе́чності та якості харчових продуктів"](#). Зверніть увагу на норми Статті 1 "Терміни та їх визначення", Розділу III "Засади та порядок здійснення державного контролю", Розділу IV "Санітарні заходи та окремі показники якості харчових продуктів", Розділу VI "Виробництво та обіг харчових продуктів", Розділу VII "Загальні гігієнічні вимоги щодо поводження з харчовими продуктами".

Зазначте посилання на розділи і статті закону

Результат:

Тепер Ви маєте уявлення про чинні законодавчі засади забезпечення безпе́чності і якості продуктів харчування в Україні.

15. Аналіз чинного законодавства України

(галузеве законодавство)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про поточний стан профільної галузевої законодавчо-нормативної бази, як основи для наступного моніторингу законодавчих змін стосовно гармонізації політик і галузевого законодавства в процесі імплементації Угоди про асоціацію "Україна-ЄС".

Крок 1:

Оновіть інформацію асоціації про галузеву законодавчо-нормативну базу, здійснивши пошук за профільними ключовими словами в базі даних "[Законодавство України](#)" Верховної Ради України: обравши опцію *Закон* у вікні *Вид документу*. Сформуйте таблицю: назва закону, посилання на його текст в базі даних Верховної Ради України.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 2:

Оновіть інформацію асоціації про галузеву законодавчо-нормативну базу, здійснивши пошук за профільними ключовими словами в базі даних "[Законодавство України](#)" Верховної Ради України: обравши опцію *Постанова* у вікні *Вид документу*. Сформуйте таблицю: назва постанови Кабінету міністрів України, номер та дата прийняття постанови, посилання на текст постанови в базі даних Верховної Ради України.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 3:

Оновіть інформацію асоціації про галузеву законодавчо-нормативну базу, здійснивши пошук за профільними ключовими словами в базі даних "[Законодавство України](#)" Верховної Ради України: обравши опцію *Наказ* у вікні *Вид документу*. Сформуйте таблицю: назва наказу, орган влади, який видав наказ, номер та дата прийняття наказу, посилання на його текст в базі даних Верховної Ради України.

Зазначте шлях до таблиці

Крок 4:

Оновіть інформацію асоціації про галузеву законодавчо-нормативну базу, здійснивши пошук за профільними ключовими словами в базі даних "[Законодавство України](#)" Верховної Ради України: обираючи по черзі опції *Кодекс України*, *Кодекс*, *Розпорядження*, *Указ* у вікні *Вид документу*. Сформуйте таблицю: назва документу, орган-видавець документу, номер та дата прийняття, посилання на текст документу в базі даних Верховної Ради України.

Зазначте шлях до таблиці

Результат:

Тепер Ви маєте оновлену версію профільної нормативно-правової бази галузевої асоціації.

16. Аналіз чинного законодавства України

(державний та ринковий контроль)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про базове законодавство, яким встановлюються норми і правила ведення державного контролю у сфері забезпечення безпечності і якості продуктів харчування для наступного моніторингу реалізації політики дерегуляції

Крок 1:

Ознайомтеся з нормами Закону України ["Про основні засади державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#) (Статті 2, Стаття 3, Стаття 4, Стаття 8, Стаття 9, Стаття 9-1, Стаття 9-2).

Зазначте посилання на статті закону

Крок 2:

Ознайомтеся з нормами Закону України ["Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів"](#) (Розділ II. "Повноваження центральних органів виконавчої влади у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, лабораторні дослідження", Розділ III "Засади та порядок здійснення державного контролю", Розділ XI "Відповідальність").

Зазначте посилання на статті закону

Крок 3:

Ознайомтеся з нормами Закону України ["Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин"](#) (Розділ II "Система державного контролю. повноваження органів виконавчої влади у сфері державного контролю. права та обов'язки операторів ринку", Розділ III "Принципи та вимоги до здійснення державного контролю", Розділ V "Планування державного контролю", Розділ VI "Державний контроль харчових продуктів тваринного походження та живих тварин", Розділ IX "Відповідальність за порушення цього закону, законодавства про харчові продукти та корми")

Зазначте посилання на статті закону

Крок 4:

Ознайомтеся з історією мораторію на перевірки законами ["Про державний бюджет України на 2014 рік"](#) (Стаття 31), ["Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи"](#) (Прикінцеві положення, п.3), ["Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду \(контролю\) у сфері господарської діяльності"](#)

Результат:

Тепер Ви маєте свідомі стосовно стану реформування системи державного контролю.

17. Аналіз чинного законодавства України

(галузеве саморегулювання)

Мета:

- сформувати базу даних галузевої асоціації про чинне законодавчо-нормативне поле, яке стосується сфери діяльності галузевої асоціації
- отримати інформацію про наявні можливості чинного законодавства України щодо розвитку галузевого саморегулювання як основи для формування стратегічних планів подальшого розвитку галузевої асоціації

Крок 1:

Ознайомтеся з базовими засадами економічного устрою України, зазначеними в [Статті 36 Конституції України](#) та в [Статті 5 Господарського кодексу України](#) "Конституційні основи правопорядку у сфері господарювання".

Зазначте посилання на статті закону

Крок 2:

Ознайомтеся з рамковими законами України ["Про громадські об'єднання"](#) (Стаття 2), ["Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності"](#) (Стаття 5), ["Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності"](#) (Статті 19,20), ["Про торгово-промислові палати в Україні"](#) (Стаття 11).

Зазначте посилання на статті закону

Крок 3:

Ознайомтеся з галузевими законами, які передбачають здійснення саморегулювання, ["Про землеустрій"](#) (Стаття 63), ["Про оцінку земель"](#) (Стаття 26), ["Про оптові ринки сільськогосподарської продукції"](#) (Стаття 17), ["Про сільськогосподарську дорадчу діяльність"](#) (Стаття 7)

Зазначте посилання на статті закону

Результат:

Тепер Ви свідомі відносно чинного правового поля, яким регулюється галузеве саморегулювання в Україні.

Заключне слово

Історія становлення сфери сучасного технічного регулювання в Україні є драматичною. З одного боку, існує міжнародний досвід, успішні практики забезпечення високої якості продуктів в провідних країнах світу, дієвого захисту споживача, прагнення українського суспільства до міжнародної інтеграції, імплементації кращих міжнародних практик і законодавства. З іншого боку українське суспільство і профільні фахівці все ще відчувають брак інформації та спеціальних знань щодо особливостей діяльності із стандартизації, запровадження у виробництво науково обґрунтованих норм і правил. Інерція мислення та збереження пострадянської практики державного управління, поширення популярних та аматорських підходів у бізнесі, помножене на тенденції до збереження і примноження корупційного потенціалу системи державного контролю суттєво ускладнюють реформування сфери безпеки і якості аграрної продукції та продуктів харчування. Це є великим викликом, який потребує узгоджених поміркованих дій.

Система сучасного ринкового регулювання має дві складові: "горизонтальну", в межах якої формуються вимоги до безпечності і якості продукції, спільні для різних галузей, і "вертикальну", специфічну до кожної галузі. Останнім часом на міжнародній арені спостерігається перенесення акценту до "горизонтальних" вимог, які стосуються здоров'я людини, соціальних стандартів життя та праці, охорони навколишнього середовища, а галузям надається більше простору для пошуку власних шляхів задоволення "горизонтальних вимог". Збільшується синергія між різними напрямками. І наш проект також повторює всі ці тенденції в мініатюрі.

В той же час система стандартизації на міжнародній арені ще не набула уніфікованого вигляду. Існують декілька, інколи паралельних, систем стандартизації. Світова організація торгівлі та інші міжнародні профільні інститути, наголошуючи на першочерговості питань безпеки та якості продукції, необхідності додання нетарифних бар'єрів, припускають існування національних стандартів. Європейські країни, успішно виконуючи завдання з гармонізації, також поки що тримають "на плаву" національні системи стандартизації і сертифікації. Ситуація в світі розвивається досить динамічно і в Україні тут з'являється шанс "не пасти задніх" за рахунок адекватного становлення системи галузевого саморегулювання.

Даний посібник є просто "органайзером" для того, щоб не тільки отримати інформацію про зміст і структуру сучасної системи стандартизації, продемонструвати сучасні стандарти оформлення документації, але й зібрати цю інформацію до купи і надалі тримати її "під рукою" для щоденного використання. Сумлінно виконані завдання, добре підібрана інформація і акуратно сформовані таблиці і бази даних - це актив галузевої асоціації, який забезпечить їй провідні позиції та стабільність в довгостроковій перспективі. Звичайно, він не є істиною в останній інстанції, авторський колектив відкритий для надання зауважень і пропозицій як з боку учасників проекту, так і інших галузевих асоціацій.

Як вже зазначалося у вступі, проект ГО АЦ АСУ - це перша спроба підійти до штанги. І авторський колектив, учасники проекту вдячні за надання такої можливості.